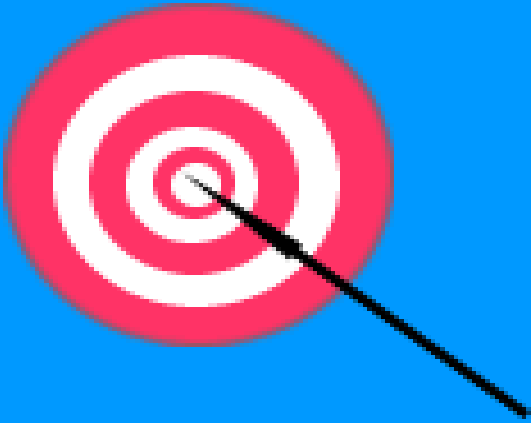


ACİL DURUMLARDA ÇOCUK KORUMA





Etkinliklerin yasal arka planı

Aafetlere kurumlar-arası yaklaşım

Koruma, yardım, savunuculuk ve bu kavramların insani yardıma eklenmesi

UNICEF ACİL DURUMLARDA NEDEN FAALİYET GÖSTERİR?

BM SÖZLEŞMESİ

ÇHS (38. Madde)

UNICEF Görev Tanımı

UNICEF Çocuklara Yönelik Temel Taahhütler

UNICEF Savaş Karşıtı Gündem

ULUSLARARASI İNSAN HAKLARI

- **Çocuk Hakları Sözleşmesi (1989), ve Ek 2 Protokol**
- **Kötü Şartlardaki Çocuk İşçiliğinin Yasaklanması ve Ortadan Kaldırılmasına İlişkin 182 nolu Acil Önlemler Sözleşmesi**
- **İşkence ve Diğer Zalimane, Gayriinsani veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi (1984)**
- **Evrensel İnsan Hakları Beyannamesi (1948)**
- **Uluslararası Ceza Mahkemesi (Roma Statüsü)**

ULUSLARARASI İNSANCIL HUKUK

1949 Tarihli Cenevre Sözleşmeleri ve Ek Protokoller (1977)

-- Temel Kural: **Çocuklar Özel Korumaya Tabidirler.**

-- İhtilâfa dahil taraflar, harp yüzünden öksüz kalan veya ailelerinden ayrı düşen on beş yaşından küçük çocukların başıboş bırakılmaması ve her türlü ahval ve şariat altında bakımlarının, talim ve terbiyelerinin ve kendi dinlerinde ibadetle bulunmalarını kolaylaştırılması için icabeden tedbirleri alacaklardır. (CS I)

...Ve başka çok sayıda madde...

UNICEF'in SAVAŞ KARŞITI GÜNDEMİ

7 MADDE

1. Çocukların askere alınmasına son verilmesi
2. İnsani yardım ve çalışanlarının güvenliği
3. Mayın karşıtı eylem
4. Çocukların yaptırımların etkilerinden korunması
5. Barışın tesisi çabalarına çocukların da katılması
6. Çocuklara karşı işlenen savaş suçlarının cezasız kalmaması
7. Çocukların korunması amaçlı erken uyarı/koruma etkinlikleri



KARMAŞIK ACİL DURUMUN TANIMI

UNICEF' e göre karmaşık acil durum:

“Bir ülke, bölge ya da toplumdaki mevcut düzenin iç ya da dış nedenlere bağlı olarak kısmen ya da tamamen zarar gördüğü ve herhangi bir kurumun tek başına karşılayamayacağı düzeyde uluslararası müdahale gerektiren insani bir kriz halidir. Böylesi kriz durumlarında çocuk ve kadınların mağduriyetlerini önlemek ve insani yardım almalarını sağlamak için yasal ve fiziksel koruma ihtiyacı ortaya çıkabilir”

(Program, Politika ve Prosedürler El Kitabı sözlükçesi)

KARMAŞIK ACİL DURUMUN ÖZELLİKLERİ



Sivil çatışmalara dayanır

İnsani amaçlı müdahale gerekir

Güvenlik ve yetki zaafiyeti oluşur

İnsan hakları açık biçimde ihlal edilirken
kitlesele göçler yaşanır

Alt yapı ve ekonomik sistem zarar görür

Uzun süreli ve önemli oranda

kayıplar



pek çok
alandan müdahale



TANIM: ACİL DURUM

UNICEF'e göre **acil durum**:

“...geniş halk kitlelerinin refahı ve yaşamlarını tehdit eden ve bu insanların hayatta kalmaları, korunmaları ve hayatlarını idame etmeleri için **sıra dışı müdahale**nin gerektiği durumdur. Acil durumların gerekçeleri arasında doğal ya da teknolojik afetler, salgın hastalıklar veya çatışmalar yer alır.

PPP EL Kitabı Sözlükçesi

(KARMAŞIK) ACİL DURUMLARDA ÇOCUK KORUMA KONULARI

- FİZİKSEL ŞİDDET VE İSTİSMAR**
- CİNSEL İSTİSMAR**
- RUHSAL BUNALIM**
- HIV/AIDS**
- ASKERE ALMA YA DA SİLAHLI GRUPLARA KATILMA**
- AİLEDEN UZAK KALMA**
- SÖMÜRÜ**
- AYRIMCILIK / ÖTEKİLEŞTİRME**

UNICEF'in KORUMA ÇERÇEVESİ

Temel 2 Referans:

- Afetlerde Çocuklara Yönelik Temel Taahhütler (*yapmak zorunda olduklarımız*)
- Koruyucu Çevre (*Bu görevlerin nasıl yapılacağına ilişkin strateji*)

Çocuklara Yönelik Temel Taahhütler

Core Commitments for Children “CCCs”

- Değınilen Taahhütler :
- 1. Rehber İlkeler
- 2. Program Taahhütleri Olan
 - Sağlık ve beslenme
 - Su sanitasyon ve hijyen
 - **Çocuk Koruma**
 - Eğitim
 - HIV-AID
- 3. Uygulama Taahhütleri
- 4. Örgütsel hazırlık ve destekle (Merkez ve bölge ofisleri) ile ilgilidir.

ÇOCUKLARA YÖNELİK TEMEL TAAHHÜTLER

1. Hızlı Değerlendirme

- Gözlem
- Savunuculuk

2. Ayrılığın Önlenmesi ve Müdahale

- Ailelerinden Ayrılan Çocukların Desteklenmesi
- Ailelerin Aranması

3. Cinsiyete Dayalı Şiddetin (ve HIV'nin) Önlenmesi ve Müdahale

- İnsani Yardım Alanındaki Risklerin En Aza İndirilmesi

4. Çocuklar İçin Güvenli Ortamların Oluşturulması

- Psikososyal Destek

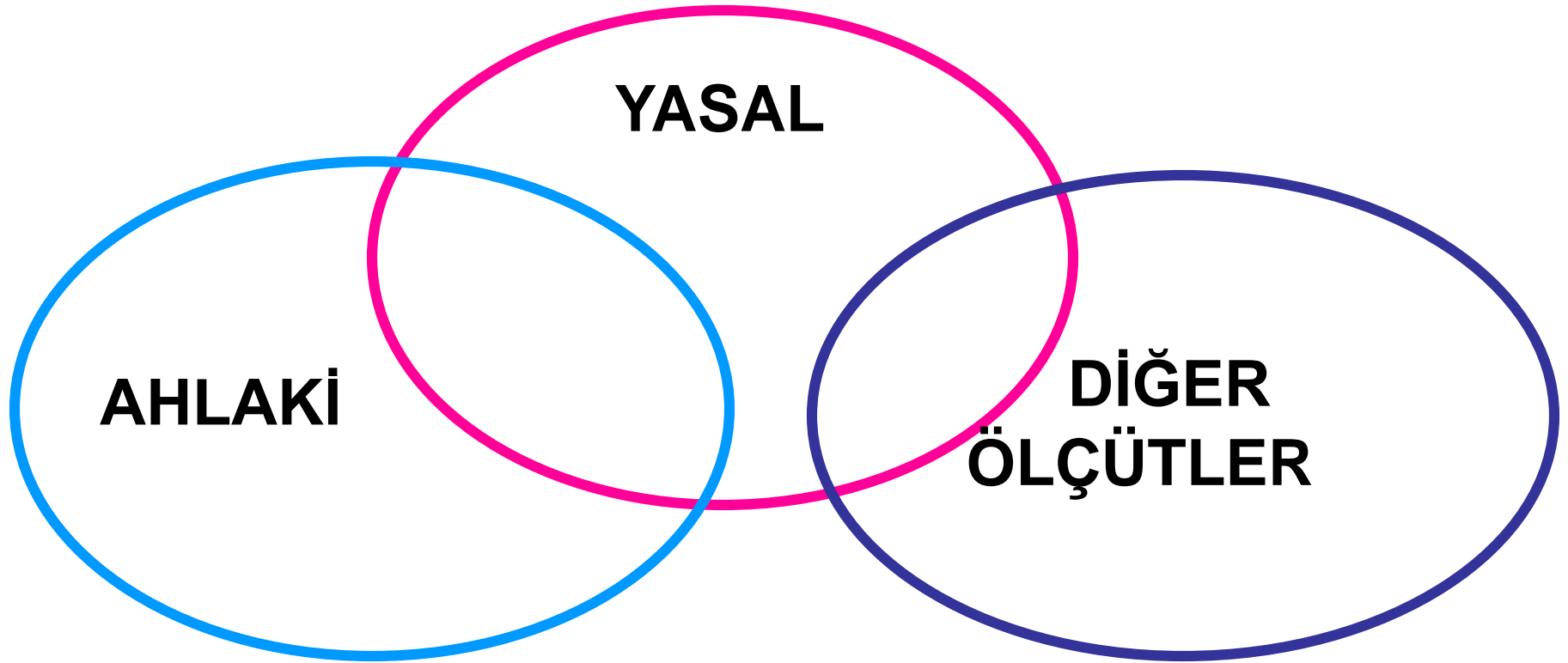
5. Çocuk İşçiliğinin Önlenmesi ve Müdahale

6. Mayın Riski Eğitimlerinin Koordinasyonu

KORUYUCU ÇEVRE ANLAYIŞI

- Korumayı bir **olgu ve hak** olarak belirler.
- Korumayı etkileyen **faktör ve aktörleri** görünür kılar.
 - Çocuk korumanın önündeki engellerin anlaşılması için **analitik bir araç** işlevi görür.
 -
- Korumanın **insan hakları yaklaşımı** kapsamına yerleştirilmesine destek olur.

KORUYUCU ÇEVRE



Özet: Koruyucu Çevreyi Oluşturan 8 Unsur

- 1. Kapasite**
- 2. Tutum, davranış, gelenekler**
- 3. Yasalar**
- 4. Gözlem ve Raporlama**
- 5. Hizmetler**
- 6. Yaşam Becerileri**
- 7. Koruma Konularınınin Serbest Biçimde Tartışılması**
- 8. Hükümetlerin Taahhütleri**

Koruyucu Çevrenin İnsani Yardıma Uygulanması

Unsurlar

- 1.Kapasite * *
- 2.Tutum, davranış, gelenekler * *
- 3.Yasalar *
- 4.Gözlem ve Raporlama* * *
- 5.Hizmetler * * *
- 6.Yaşam Becerileri*
- 7.Koruma Konularının Serbest Biçimde Tartışılması *
- 8.Hükümetlerin Taahhütleri*

•Örnekler?

Koruyucu Çevrenin İnsani Yardıma Uygulanması

Unsurlar

1. **Kapasite** * *
2. **Tutum, davranış, gelenekler**
3. **Yasalar** *
4. **Gözlem ve Raporlama** * * *
5. **Hizmetler** * * *
6. **Yaşam Becerileri***
7. **Koruma Konularının Serbest Biçimde Tartışılması** *
8. **Hükümetlerin Taahhütleri***

•Örnekler

- eğitimci, sağlıkçılar, uzmanlar ve hukukçuların eğitilmeleri
- erken yaşta evlilik / cinsel sömürü konusunda aileler ve toplulukların tutumları
- CDŞ yasalar ve uygulamalar
- Kaçırılmalar, okullara saldırılar
- ...
- aile bireylerinin bulunmaları ve birleşim
- HIV konusunda bilgilenme, sömürünün önlenmesi
- çocuk koruma komiteleri aracılığıyla
- yasa dışı biçimde askere alınan / çalıştırılan çocuklar

Cinsiyete Dayalı Şiddet

Temel Taahhütler

- ✓ Riskleri azaltmak için müdahale
- ✓ Gözlem, raporlama, savunuculuk
- ✓ Yasal ve fiili koruma
- ✓ Personel ve paydaşların Davranış Kurallarını İmzalaması
- ✓ Koruyucu çevrenin temini
- ✓ İstismar sonrası sağlık ve psikososyal bakım
- ✓ Güvenilir hizmet temini

Unsurlar

- 1.Kapasite * *
- 2.Tutum, davranış, gelenekler * *
- 3.Yasalar *
- 4.Gözlem ve Raporlama* * *
- 5.Hizmetler * * *
- 6.Yaşam Becerileri*
- 7.Koruma Konularının Serbest Biçimde Tartışılması *
- 8.Hükümetlerin Taahhütleri*

Ailelerin Dağılımı

Öncelikli Müdahaleler (CCC):

- ✓ Bakım sağlayıcılardan ayrılmanın önlenmesi
- ✓ Sağlık durumunun tespit edilerek kayıt altına alınması ve gözlemlenmesi
- ✓ Aileler ve bakım sağlayıcıların kaydedilmesi
- ✓ Bakım ve Koruma sağlanması
- ✓ Bireylerin bulunarak birleştirilmesi

Koruyucu Çevre

1.Kapasite * *

2.Tutum, davranış, gelenekler * *

3.Yasalar *

4.Gözlem ve Raporlama* * *

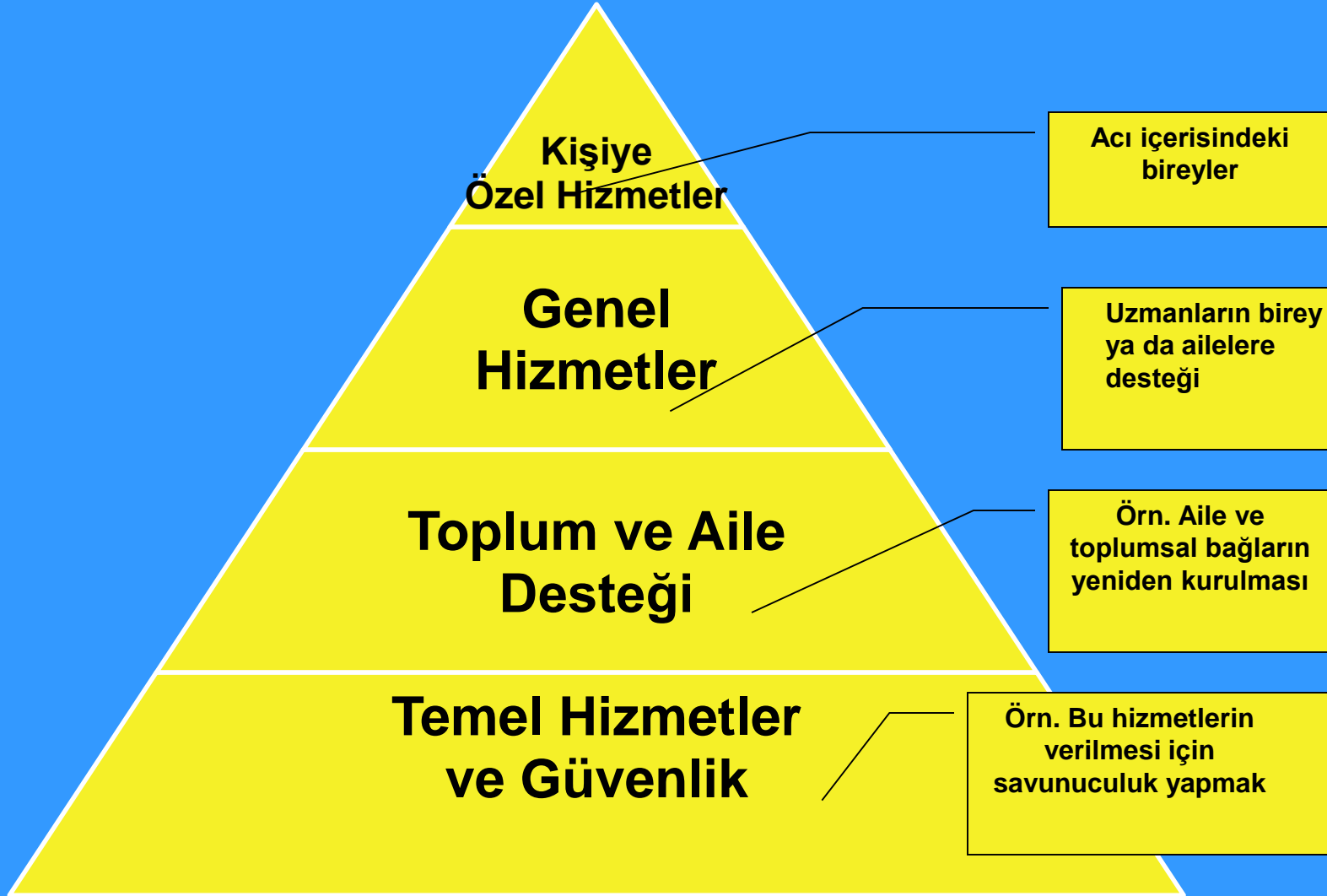
5.Hizmetler * * *

6.Yaşam Becerileri*

7.Koruma Konularının Serbest Biçimde Tartışılması *

8.Hükümetlerin Taahhütleri*

Psikososyal Destek



Çocuk Askerler

Öncelikli Müdahaleler (CCC)

- ✓ Taraflardan çocukları askere almayacakları ve onları kullanmayacakları yönünde taahhüt almaya çalışın;
- ✓ Çocukların serbest bırakılmaları için görüşün;
- ✓ Askere alınmaları ve kullanılmalarını gözlemleyin, bildirin ve buna karşı savunuculuk yapın;
- ✓ Serbest bırakılmaları ve topluma yeniden kazandırılmaları için programlar uygulayın

Koruyucu Çevre

- 1.Kapasite * *
- 2.Tutum, davranış, gelenekler * *
- 3.Yasalar *
- 4.Gözlem ve Raporlama* * *
- 5.Hizmetler * * *
- 6.Yaşam Becerileri*
- 7.Koruma Konularının Serbest Biçimde Tartışılması *
- 8.Hükümetlerin Taahhütleri*

İNSAN HAKLARINA DAYALI PROGRAM YAKLAŞIMI

Bütün programlar kız, erkek çocukları ve kadınların haklarını kullanmaları üzerine odaklanır

Programların her evresine ve bütün sektörlerle insan hakları ve çocuk haklarına ilişkin ilkeler rehberlik eder

Sorumlu makamların hakların kullanılması, korunması ve bunlara saygı duyulmasını sağlama konusunda sahip oldukları yükümlülüklerini yerine getirebilmeleri ve hak sahiplerinin bunları talep edebilmeleri için ihtiyaç duydukları kapasitenin geliştirilmesine destek verilir

YANLIŞ BİLİNENLER

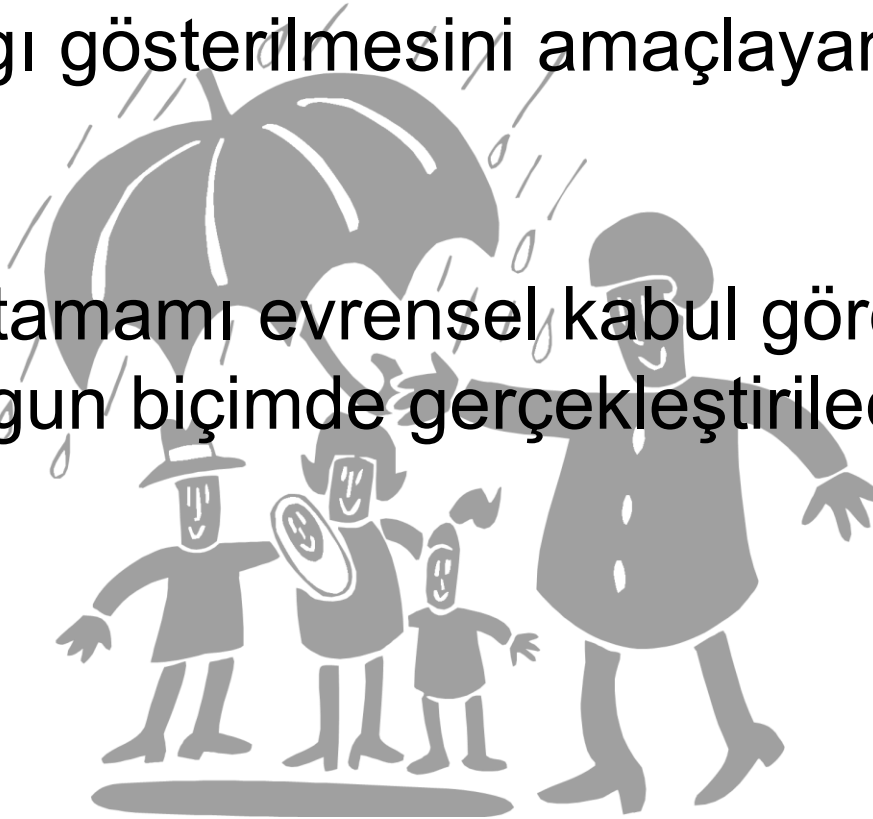
“Şu anda insan haklarıyla ilgilenemem, zira yapacak daha önemli işlerim var!”

“İnsan hakları ihlalinin bir savaş **stratejisi** haline geldiği durumlarda saldırı, zulüm ya da benzeri uygulamaları önlemeksizin yapılacak yardım yetersiz kalacaktır”.

KORUMANIN TANIMI

Uluslararası insan hakları ve insancıl hukukta ifade edildiği şekliyle insan haklarının gerçekleştirilmesi ve bunlara saygı gösterilmesini amaçlayan her tür faaliyet korumadır.

Etkinliklerin tamamı evrensel kabul gören insan hakları ilkelerine uygun biçimde gerçekleştirilecektir.



UNICEF'in Çocuk Koruma Tanımı

Çocukları şiddet, sömürü, istismar ve ihmalden korumayı amaçlayan her tür faaliyet

Çocuk haklarına yönelik bir ihlal aynı zamanda insan hakkı ihlali anlamı taşır ve çocuğun hayatta kalması, fiziksel/ruhsal gelişiminin önünde engel oluşturur.

IASC'in Koruma Tanımı

Uluslararası insan hakları ve insancıl hukukta ifade edildiği şekliyle insan haklarının gerçekleştirilmesi ve bunlara saygı gösterilmesini amaçlayan her tür faaliyet.

Etkinliklerin tamamı evrensel kabul gören insan hakları ilkelerine uygun biçimde gerçekleştirilecektir.

STRATEJİK KORUMA



MÜDAHALE

Belirli bir insan hakkının ihlal edilmesi ya da istismarın sonucunda ortaya çıkan birincil etkileri ortadan kaldırmayı amaçlayan faaliyetlere denir.

Kısa vadeli olsalar da bu faaliyetlerin içerisinde koruyucu amaçlı olanlar da yer almalıdır.

İYİLEŞTİRME FAALİYETLERİ

Herhangi bir ihlal nedeniyle yaşam koşullarında meydana gelen olumsuzluğu gidermeyi ve insanların onurunu yeniden tesis etmeyi amaçlayan faaliyetlerdir.

Bunların içerisinde rehabilitasyon, zararı giderme, yerine koyma ve onarma gibi orta vadeli etkinlikler yer alır.

ORTAM OLUŞTURULMASI

İnsan haklarına tam anlamıyla saygı duyulmasını sağlayacak bir çevrenin yaratılması amacını taşıyan faaliyetlerdir.

Bunların içerisinde yeni yasaların çıkarılması ve yetkililerin eğitilmeleri gibi uzun vadeli faaliyetler yer alır.

İNSANİ YARDIMLARA ERİŞİM

Uluslararası Hukuk (CP IV / EK P 1 ve II) devletlerin kendi sorumlulukları altında yaşayan vatandaşlarına ihtiyaç duydukları yardıma ve korunmaya erişim hakkı sağlamaları gerektiğini söyler.

UNICEF'in kurulmasını sağlayan GK K /57 (I) “UNICEF Hükümetin rızasıyla birlikte savaşa maruz kalan ülkelerdeki çocuklar ve bunların ailelerine gereken yardım amaçlı faaliyetleri yürütebilmek için uygun önlemleri alacaktır” der.

ÖNEMLİ HUSUSLAR

Acil durumlarda çocuk haklarını korunmasında UNICEF önemli roller üstlenir

Karmaşık acil durumlar insani yardım çalışmalarının önünde önemli sorunlar yaratır. Bunların içerisinde insani yardıma erişim izni verilmemesi ve insan haklarının ihlal edilmesi de yer alır.

Koruma = insan haklarının hayata geçirilmesini ve bunlara saygı gösterilmesini sağlamak amacındaki her tür faaliyete denir. UNICEF açısından çocuk koruma kavramı çocukların şiddet, istismar ve sömürüden korunmaları anlamına gelir.

Koruma, yardım ve savunuculuk haklara dayalı insani yardım faaliyetindeki temel bileşenlerdir.

UNICEF'in insani yardımı Çocuklara Yönelik Temel Taahhütler kapsamında yürütülür.

TEŞEKKÜRLER

